

02

Presentació

Arxivem el confinament

03

Notícies

Col·laboració en l'exposició del Jambo

Formacions en línia

Projecte pedagògic

Inventari casa Raubert

Digitalització plaques de vidre fons ACAP

Inventari Casa Cintet

Arxiu administratiu/arxiu intermedi

07

On és?

08

Novetats bibliogràfiques

Sabíeu què...?

25 anys de Casa Rossell, propietat del Govern

11

A destacar

Inventari i digitalització del fons de l'arxiu de les Set Claus (ASC)

12

Nous fons ingressats

Col·laboracions

Lara Sánchez, arxivera de la Batllia

Presentació

Campanya 'Arxivem el confinament' per recuperar els documents produïts durant la pandèmia

través del canal de Youtube: https://www.youtube.com/channel/UC29sSr-8dQs4n_9CVr00GgQ/videos.

Els programes, conduïts per Santi Casas, Felip Gallardo i Antònia Darnés, van comptar amb la participació dels mestres, els alumnes de l'escola, i també de representants polítics i de la societat civil, entre els quals destaca Jordi Casamajó, que amb la secció "Les golfes del Jordi" va aconseguir pics d'audiència explicant i mostrant curiositats tant d'Andorra com de la resta del món.

Una de les funcions de l'Arxiu Nacional d'Andorra és la recuperació de la documentació que es produeix al país i que forma part del nostre patrimoni documental. Normalment, recuperem documentació que es va crear fa molts anys i que, com a conseqüència d'aquests anys passats, ja té un valor històric. No és gens habitual que els arxius prenem la iniciativa d'anar a buscar documentació que s'acaba de produir o que s'està produint en el moment present com a conseqüència dels fets canviants que ens toca viure.

Així, aquesta situació excepcional va despertar la imaginació d'arxivers i arxiveres catalans que veien com la situació de confinament despertava la necessitat de persones i d'institucions de deixar testimoni, encara que fos per a ells mateixos, de la situació que estaven vivint i com l'estaven vivint. Moltes entitats culturals, a més, van fer campanyes per donar ànims i suport a la gent tancada a casa, gràcies al seu art i al seu enginy. Així doncs, els arxius catalans van engegar una campanya de recollida de documents produïts durant la pandèmia. Alguns arxius andorrans, com l'Arxiu Històric del Comú d'Escaldes-Engordany i l'Arxiu

Nacional d'Andorra, ens vam sumar a aquesta iniciativa i vam llençar les nostres pròpies campanyes per recopilar documents que ens permetran conservar el testimoni de com la societat civil hem viscut aquest moment històric i donar-lo a conèixer als interessats en el futur, i preservar aquestes activitats i recursos inigualables, que d'una altra manera haurien quedat potser perduts en la immensitat de les xarxes o en la intimitat de cada casa.

A més, en el cas de l'Arxiu Nacional d'Andorra, la campanya de recuperació *Arxivem el confinament* forma part d'un projecte més gran del Departament de Patrimoni Documental, l'exposició *Andorra resilient*, per a la qual també s'ha recuperat molt material artístic produït al país durant aquest període.

Des que es va iniciar la campanya, s'han recuperat unes 50 creacions audiovisuals produïdes per diverses persones o entitats, com per exemple:

Canillo es queda a casa. És una iniciativa de l'Escola Andorrana de Canillo per acompanyar els alumnes durant el confinament. Es tracta d'onze programes als quals es pot accedir a

La sèrie web *Apanyats*, creada per Hector Mas, Adrià Espí, Joan Losada, Lluís Ferrer i Martí Pavía, va dedicar un capítol especial al confinament, titulat "Confinyats": <https://www.youtube.com/watch?v=j8qOCM3IRFg>

La celebració de les Caramelles i la Festivitat de Canòlich es van viure en línia. La Coral Rocafort amb els Petits Cantaires Laureadians, l'Orfeó Andorrà, la Coral Sant Antoni de la Massana i la Coral Casamanya d'Ordino van cantar la sardana del mestre Roure "Bonica Andorra". També, i per celebrar la Festivitat de Canòlich, la coral de Sant Julià de Lòria amb la Coral de la Llar de Lòria i els Petits Cantaires Laureadians van interpretar els "Goigs a la Mare de Déu de Canòlich" en una recreació de l'aplec. Cadascú des de casa seva es va gravar i Óscar Sánchez en va fer els arranjaments, la producció i el muntatge.

Amb **Música per al confinament** la Fundació ONCA va fer una programació estable. Cada setmana va publicar propostes per a tots els públics, i va crear vint accions artístiques, 25 de didàctiques, tallers de construcció d'instruments, tallers familiars, un Especial Sant Jordi, els projectes JONCA

en dansa i Tots som ONCA i la cançó "On-Cançó", entre d'altres: <https://www.youtube.com/c/FUNDACI%C3%93ONCA/videos>.

El dia 27 d'abril, amb motiu del Dia mundial del patrimoni audiovisual, vam aprofitar per relançar aquesta campanya, que ara porta el nom més genèric d'Arxivem la COVID-19, i per donar a conèixer alguns dels documents que havíem recollit. Altres persones i entitats s'han interessat per portar-nos la seva documentació i alguns serveis del Govern ja ens han aportat documents que, en circumstàncies normals, haurien trigat molt de temps a arribar a l'Arxiu.

Així, la Xarxa de Biblioteques ens ha donat els vídeos de la seva iniciativa **#AndorraSantJordiacasa**, publicada a les xarxes socials, en què el personal de les diferents biblioteques del país llegia fragments de les novetats editorials d'enguany, sobretot d'autors nacionals com Antoni Morell, Ludmilla Lacueva, Francesc Rodríguez Rossa o Joan Peruga, entre d'altres.

També hem rebut fotografies i vídeos del Departament de Mobilitat amb la situació de les carreteres a Andorra durant aquestes mesos de tancament.

I estem rebent moltes coses més. Animem tots els que vulgueu que ens porteu els vídeos, textos, dibuixos o gravacions que heu fet o que esteu fent ara, durant tot aquest temps de la COVID-19. Segur que en el futur seran d'un gran interès per a les persones que vulguin conèixer com vam viure el dia a dia d'aquest període les persones del carrer.

Notícies

La Nova Cançó a l'antiga Ràdio Andorra. Exposició virtual en col·laboració amb el Festival de música al carrer Jambo

del nucli antic d'Andorra la Vella durant el Festival de música al carrer Jambo. A més a més, l'exposició havia d'anar acompanyada de sessions de música en directe amb cantautors d'Andorra. Degut a les mesures de prevenció sanitària, el Festival es va ajornar i l'exposició s'ha adaptat al format virtual. Hi podeu accedir a:

<https://www.arcgis.com/apps/Casca-de/index.html?appid=92cfb7c2beb-5444daec5b567c6937c29>

La mostra consisteix en una selecció temàtica, cronològica i il·lustrativa dels 214 discos de la col·lecció de Ràdio Andorra. Estructurada en quatre apartats, s'aproxima al tarannà de la Cançó a través de diferents discogràfiques com Edigsa, Concèntric o Als 4 Vents; també del moviment d'Els Setze Jutges, El Grup de Folk o l'andorrà Gil Vidal, que va gravar amb Edigsa.

L'exposició s'ha completat amb la col·laboració de dos actuacions musicals de grups que formen part del Jambo, una del grup Green Note en què interpreta

El projecte inicial consistia a parlar del moviment cultural i musical de la Nova Cançó a partir de la col·lecció

de discos de Ràdio Andorra. Hauríem volgut exposar discos i altres objectes relacionats amb la Cançó en un espai

Amb jazz i samba, de la controvertida Núria Feliu, i una altra del duet format per Quim Salvat i Oriol Vilella en què interpreten "Escolta-ho en el vent", la versió catalana de "Blowin' in the wind" del mestre Bob Dylan.

Més de 750 visitants han passat per aquest espai virtual, que encara està disponible al web del Ministeri de Cultura.

Formacions en línia

Des de l'inici de la pandèmia, els tècnics de l'Arxiu Nacional han seguit diferents formacions a través de la pantalla de l'ordinador. Us en fem cinc cèntims:

Formació relacionada amb els arxius:

- Curs: *Creació i captura de datasets d'arxiu de qualitat*
Organitzador: Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
- Curs: *L'Arxiu Electrònic Únic*
Organitzador: Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
- Seminari *Arxius històrics*
Organitzador: Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya
- *APROFITA EL CONFINAMENT!* Webinar de Gestió de documents amb Office 365, Sharepoint online i Teams,

Organitzador: Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya

- *El canvi comença des de dins: avançant cap a l'Administració electrònica.*
Organitzador: Lidera

- *De la digitalització al servei digital, LAM2020- XIè Laboratori d'Arxius Municipals 2020.*
Organitzadors: Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, l'Arxiu Municipal de Barcelona i l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya

- *Seminari eclesiàstics: nous reptes per a memòries antigues.*
Organitzador: Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya.

Formació relacionada amb la conservació i restauració de documents:

- Assistència al cicle de videoconferències "Papeles en el balcón" sobre restauració de documents de paper.
Organitzador: Universidad de Granada
- Seguiment de les conferències per IG del biòleg i conservador Yerko Quitral :
1. *Origen biològic de material patrimonial i artístic*
2. *Foxing*
3. *Reaccions d'acidesa i alcalinitat sobre paper*

Tallers sobre les fonts històriques al Centre de Batxillerat de l'Escola Andorrana

Els dies 22 i 23 d'octubre vam portar una mica de l'Arxiu als alumnes del Centre de Batxillerat, en tres tallers als quals van assistir una cinquantena d'alumnes.

Per a l'Arxiu són molt importants aquestes activitats perquè ens permeten acostar els documents històrics als joves estudiants, que així poden conèixer les fonts a partir de les quals s'estudia la història, veure les possibilitats de recerca que els ofereixen aquestes fonts i conèixer la feina que fem als arxius.

Així, el Centre de Batxillerat es va posar en contacte amb nosaltres perquè fèssim un taller sobre les fonts històriques en el marc de la unitat de programació *La construcció del món contemporani*, que han estat treballant fins al mes de novembre. Entre nosaltres i els professors del centre, vam preparar un programa en tres parts: una breu presentació de l'Arxiu, de les tasques que fem i dels nostres projectes, així com de la formació acadèmica que cal per treballar-hi; el taller, amb documents

de l'Arxiu a partir dels quals els alumnes, en grups, havien de preparar una petita presentació per als seus companys, i una conclusió final.

L'Arxiu va seleccionar documents en diferents suports: textuais, fotogràfics, audiovisuals i cartogràfics, perquè els alumnes veiessin la diversitat de fonts que es poden trobar en un arxiu. Alguns dels documents que vam portar són, entre d'altres:

Documents cartogràfics

- Plànol: FHSA. Concessions d'Andorra. Pla general, del 1934/6/25 (VE_47).

Documents audiovisuals

- Publicitat de Ràdio Andorra: quatre anuncis en francès i castellà dels anys 60 i 70 (fons Ràdio Andorra).
- Visita a Andorra del copríncep francès Charles de Gaulle, el 1967/10/23 (SRV_00115_Gaulle (àudio), NC_1_Gaulle (imatge)).

Documents fotogràfics

- Fotografies de la central de FHSA i d'obres a la carretera de Mereig, del 1933 (fons FEDA).

Documents textuais

- Articles publicats al diari sobre la vaga dels obrers de FHSA i la situació a Andorra, del 1933 (fons UAB (Hemeroteca)).
- Contracte de concessió de les forces hidràuliques i construcció de carreteres de les Valls d'Andorra, del 1929/03/27 (ACM_215).

El fons de casa Raubert (RAU) de la Massana

El fons va ingressar a l'Arxiu Nacional d'Andorra el 2016, de mans de Joel Font, que en va fer donació.

Durant els mesos de maig i juny propassats es va dur a terme la classificació, la descripció i l'inventari dels 138 documents que el componen. Uns documents que abracen quatre-cents cinquanta anys –1499-1849– d'història familiar i patrimonial.

Si bé aquesta mena de fons s'assemblen quant a tipologies documentals (testaments, capítols matrimonials, vendes, etc.), sempre hi ha elements de diferenciació força peculiars. En aquest cas, es tracta de la documentació referent al reverend Guillem Giberga.

Aquesta documentació té dos vessants. Un de caràcter personal, compost per

una dotzena de documents notariais, entre els quals destaquen la certificació notarial sobre els seus ingressos per al seu manteniment, del 1708 (RAU 136); la procura atorgada per l'administració dels seus béns, del 1710 (RAU 51), i el seu testament del 1713 (RAU 34).¹ I l'altre vessant, de caràcter professional. D'una part, el que està lligat a una causa pia que va fundar (RAU 80-81) i, de l'altra, el que no està vinculat a la formalització d'actes notariais per part dels diferents membres de la família Raubert, que, val a dir de pas, també n'hi ha,² i és un manual d'escriptures públiques d'Andorra (RAU 135) de finals del segle XVII i principis del XVIII, en què exerceix de notari públic.

Aquest fons complementa, malgrat el seu volum minso, la història de la parròquia de la Massana³ així com la història de la comunitat andorrana, i

ens aporta més informació sobre el prevere d'Escàs, rector també que fou de Gavarrà (RAU 8): el reverend Guillem Giberga.

I per què hi ha informació personal sobre el reverend esmentat en aquest fons?

De ben segur que la vinculació ve donada per l'existència de la causa pia que apareix en un dels llibres de l'arxiu parroquial de la Massana (APM LI. 24) amb el títol *Llibre de la Causapia fundada per lo q[uoda]m R[evere]nt Guillem Giberga pera filles a casar de Casa Raubert de Escàs, Parroquia de la Massana –1737-1935–*.

Un cop el fons – restaurat – estigui digitalitzat, l'usuari podrà consultar tota la documentació de més de 100 anys i saber més d'aquesta casa i la relació amb el seu prevere.

1. A l'Arxiu Parroquial de la Massana hi ha un codicil del reverend Guillem Giberga de la mateixa data (APM 330).

2. Documents pertanyents a casa Raubert, dels quals el reverend Guillem Giberga és l'autor en qualitat de notari.

3. Són setze els fons familiars a l'Arxiu Nacional que descriuen la parròquia de la Massana, del 1283 al 1993.

Digitalització del fons Casa d'Areny-Plandolit (ACAP)

L'Arxiu Nacional ha finalitzat el procés de digitalització del fons fotogràfic Casa d'Areny-Plandolit, d'Ordino. El fons està format per 4.139 negatius en diferents formats i suports (plaques de vidre, nitrats i negatius de plàstic).

La digitalització s'ha dut a terme en dos fases: la primera, a càrrec de l'arxiver que fa el tractament del fons, amb una producció de 1.846 imatges digitals, i la segona, dins del Pla anual de digitalització de l'ANA, amb les 2.292

còpies que faltaven. L'Arxiu compta amb una descripció parcial del fons i una part d'aquestes imatges es podran consultar en línia pròximament.

El fons de la Casa Cintet (CCIN)

Des del 15 de febrer del 2020, l'empresa Dinser, SLU s'ha encarregat d'organitzar, classificar i descriure el fons de Casa Cintet, custodiat a l'Arxiu Nacional d'Andorra. Un fons que, cronològicament, abasta des de la dècada de 1860 fins a la dècada de 1960 i que es compon de 5.289 documents textuais i 183 documents gràfics.

La periodització del tractament arxivístic es desenvolupà de la manera següent: els primers tres mesos, de febrer a abril, es portà a terme l'inventari i l'organització del fons. A continuació, es procedí a les tasques de classificació de les diverses sèries documentals, procés que durà fins a l'octubre. Finalment, durant el mes de novembre s'introduí la informació a la base de dades corresponent. El projecte finalitzà el 13 de novembre del mateix any.

La documentació predominant del fons és de caràcter econòmic, i en destaca la correspondència dels negocis que la família gestionà durant aquella centúria (fàbrica de mistos i de tabac, el casino i la tenda Rossell), així com els llibres diaris de caixa i els llibres majors. Però també s'hi troben documents de caràcter familiar referents als diversos membres de la família Rossell d'Andorra la Vella (documents d'identitat, documentació acadèmica, heretaments, etc.).

Igualment, el fons aporta informació sobre la contribució que la Casa Cintet feu al desenvolupament econòmic del país. En aquest sentit, cal destacar la construcció de la carretera d'Arinsal i l'enllumenament de la parròquia d'Andorra la Vella.

A l'últim, tot i ser petits retalls de la història política d'Andorra, el fons

també alberga uns pocs documents en aquest sentit: per una banda, es recull l'edicta emanat del Tribunal de Corts per dissoldre el Consell General la dècada de 1930 davant els aires democratitzadors del poble andorrà; per l'altra, es recull el desig de la Casa Cintet de donar suport a la República Espanyola enfront del franquisme, així com l'opinió contrària de la família Rossell respecte a la política que desenvolupà el síndic Francesc Cairat.

En definitiva, un fons ric per conèixer, sobretot, la història econòmica del Principat d'Andorra entre la segona meitat del segle XIX i la primera meitat del segle XX, a través de la valuosa aportació documental de la Casa Cintet.

El fons serà consultable després de finalitzar les tasques de restauració i digitalització.

Transferència de documentació del Registre de Comerç

L'Arxiu Intermedi Administratiu ha rebut la transferència dels llibres del Registre de comerç del 1963 fins al 2000.

El Registre de comerç s'inicia l'any 1963 i es manté fins a l'actualitat. Del 1963 al 2000 aquest registre es feia en paper, en uns llibres registre; a finals dels noranta el registre s'informatitza, tot i que els llibres es mantenen durant uns anys. El registre informàtic conté, però, tota la informació del Registre de comerç des dels seus inicis.

Aquesta sèrie ens aporta molta informació sobre el desenvolupament comercial d'Andorra en un moment clau, i es pot estudiar i utilitzar de maneres molt diverses en la recerca.

Per cada comerç trobem el nom del propietari; la nacionalitat; el lloc i la data de naixement; quan va ser autoritzat el comerç pel Consell General i el Comú; quan es van iniciar les activitats comercials; l'activitat comercial o industrial que porta a terme; la raó social; el nom

comercial; el domicili social; quan es va donar de baixa; els canvis de titularitat o de nom; els canvis de parròquia, les ampliacions d'activitats i, en definitiva, qualsevol canvi en alguna de les informacions consignades al registre.

A part del registre trobem els expedients de cada comerç; però, en ser una sèrie oberta, l'Arxiu Intermedi Administratiu només custodia els expedients de comerços que han tancat fa més de deu anys.

Com a curiositat us podem dir que el comerç registrat amb el número 1 és el Comerç Manresa, ubicat a Encamp, que va mantenir les portes obertes des de 1888 fins a 1993.

Intermedi Administratiu amb cita prèvia obligatòria. La consulta té restriccions d'acord amb la resolució 6/2018 de la Comissió d'Accés i Avaluació Documental.

La consulta d'aquesta documentació es pot fer a les dependències de l'Arxiu

On és?

Solució: pàg. 15

Novetats bibliogràfiques

ARQUÉS, DANIEL; RIBERT, JAUME

Dret laboral i de la seguretat social:
Sant Julià de Lòria: Universitat d'Andorra
col·lecció Campus UdA, 2020. 238 p.

BALSEBRE, ARMAND; FONTOVA, ROSARIO
*Las cartas de La Pirenaica : memoria
del antifranquismo*

Madrid: Ed. Càtedra. Historia, Serie
mayor 2014. 590 p.

CASADEVALL, AURORA

*Quaranta-tres anys a la sanitat
d'Andorra : vint de moments mà-
gics i vint-i-tres d'altres històries*
Andorra: Anem Editors, col·lecció Cronos,
2020. 334 p.

COBO BARRI, ENRIC; SIMON LLEIXÀ,
EROLA; SOLÀ GASSET, FINA

*Guia de suport als arxius de les
entitats esportives de Catalunya*
Barcelona: Departament de Cultura de
la Generalitat de Catalunya. Direcció
General del Patrimoni Cultural, 2020. 45
p. [Recurs electrònic]

DALLERES, JOSEP ENRIC

*El caminar d'una vida : converses
entre Daniel Armengol i Josep
Enric Dallerès*
Andorra: Anem Editors, 2018. 119 p.

FUNDACIÓ NOGUERA

*Diplomatari de la col·lecció de
pergamins del monestir de Santa*

*Clara de Barcelona (1039-1241):
(Estudi i edició a cura de Irene
Brugués, Núria Jornet-Benito i
Coloma Boada (directors), Carme
Muntaner, Jordi Casals)*

Barcelona: Fundació Noguera, col·lecció
Diplomatari, 2019. 608 p.

MONTAÑA BUCHACA, DANIEL; PUJOL
ROS, J.

*L'epidèmia de grip del 1918 el
Principat d'Andorra :*

[Barcelona]: Gimbernat: Revista
d'Història de la Medicina i de les Ciències
de la Salut, 1998, Vol. 30, p. 237-246
[Recurs electrònic]

PLANES BALL, JOSEP ALBERT; MONTAÑA
BUCHACA, DANIEL

*Còlera i vida quotidiana al Bisbat
de la Seu d'Urgell : 1854-1855*
Barcelona: Ed. Farell : Centre d'Estudis
d'Avià, 2005. 102 p.

RABASSA, LÍDIA (COORD.)

*Toponímia de la Vall d'Ordino. : Vo-
lum 3. Sornàs, Ansalonga, Segudet
i Ordino*
Ordino: Comú d'Ordino, 2019 Vol. 3, 189
p. [Recurs electrònic]

ROSSA NAUDÍ, ALBERT

Andorra : eines d'un temps passat
Encamp: Anem Editors, col·lecció Calaix
de sastre 2019. 97 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

*Estadística i estadístiques d'An-
dorra : vint-i-unenes Jornades de
la Societat Andorrana de Ciències*
Andorra: Societat Andorrana de Ciències,
2018 160 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

*Recull de conferències 2017 : 450
anys de Monteverdi i 175 anys
de l'anestèsia / 11ns debats de
recerca : Comportament i ment, la
recerca en psicologia*
Andorra la Vella: Societat Andorrana de
Ciències, 2019. 295 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

*Els usos del patrimoni al Pirineu:
Quinzenes Trobades Culturals Pi-
rinenques (15es : 2018, 27 oct. :
Sant Corneli-Cercs, Berguedà)*
Andorra: Societat Andorrana de Ciències,
2019. 263 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

*L'economia circular i Andorra : 32a
Diada Andorrana : 51a Universitat
Catalana d'Estiu : 18 d'agost del
2019, Prada de Conflent*
Andorra: Societat Andorrana de Ciències,
2020. 231 p.

Sabíeu què...?

25 anys de Casa Rossell, propietat del
Govern

El 17 de març de l'any 1995 s'inicià el
procediment judicial per a l'adjudicació
dels béns propietat de casa Rossell. Com
que no va aparèixer cap hereu directe, la
titularitat d'aquests béns va recaure en
el cap de Govern, Marc Forné Molné.

Per prendre possessió dels béns, el
cap de Govern, en presència del batlle
i tal com dicta el dret romà, va agafar
un grapat de terra amb la mà i la llança.
D'aquesta manera quedava reconeguda
la seva propietat.

L'Arxiu Nacional va ser l'encarregat de
recollir tota la documentació manuscrita

que es trobava dins de la casa. En estar
distribuïda en diferents habitacions, el
seu estat de conservació era desigual,
perquè les condicions d'algunes
estances no eren les més adequades
per a la conservació del paper (l'era, el
celler, el cap de casa...).

El fons està compost per 53.005 documents textuais (161 són pergamins), 1.394 fotografies (412 imatges de fora d'Andorra) i mapes escolars.

El procés de treball va començar amb l'elaboració del quadre de classificació que després ha servit com a guia en els fons patrimonials custodiats a l'Arxiu, perquè és un fons que conté documentació de tipus familiar, patrimonial, econòmica, industrial i política. Amb aquest ventall de documentació tan ampli es pot estudiar l'evolució econòmica de la família, ja que va ser una de les famílies més importants d'Ordino en els últims quatre segles.

Fet el quadre de classificació, es va començar a classificar i inventariar la

documentació per fer-la accessible al ciutadà. També va ser necessària la restauració dels pergamins i d'una part de la documentació en paper que estava deteriorada i era fràgil de manipular.

És un dels fons més importants propietat de l'Arxiu Nacional, fruit de l'origen secular de la casa i de la rellevància social d'alguns dels seus membres com a veguers, síndics, secretaris del Consell General o notaris. Destaca pel seu volum la documentació sobre la farga, els comptes derivats de l'administració del patrimoni i, especialment, la correspondència personal. Pel que fa al fons fotogràfic, està dividit en dos parts: les fotos de Joaquim de Riba Camarlot i les de Joaquim de Riba Cassany. Les primeres són les més antigues

d'Andorra (finals del segle XIX, principis del segle XX). Hi trobem paisatges i algunes escenes costumistes d'Ordino. A les segones hi ha paisatges, escenes costumistes d'Ordino, treballs del camp i evidentment els seus viatges (anys 1930-1970).

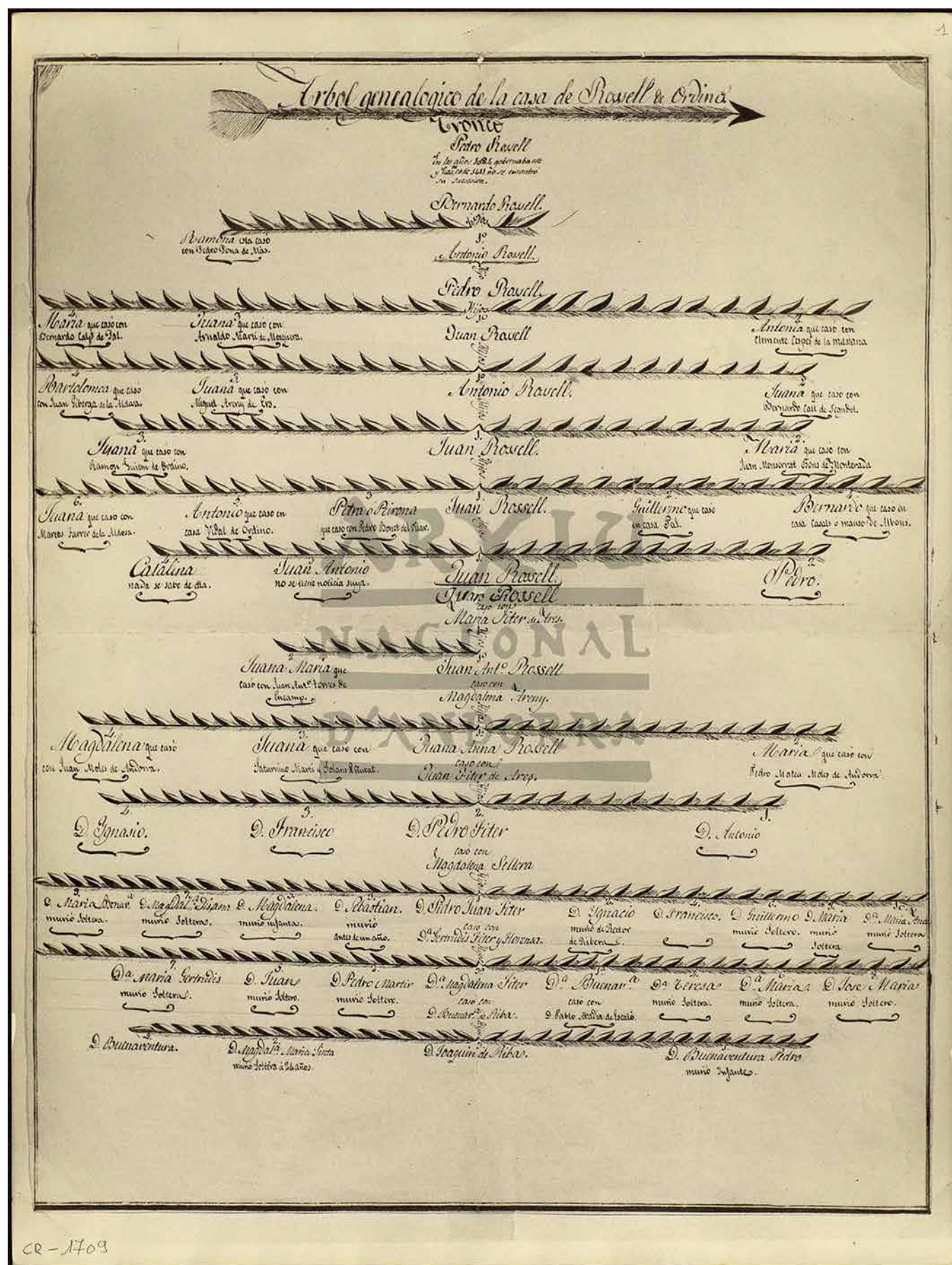
De la documentació trobada a Casa Rossell és inevitable destacar el *Manual Digest*, escrit pel Dr. Antoni Fiter Rossell a instància del Consell General. El *Manual Digest de les Valls neutres d'Andorra* és una recopilació oficial dels usos i costums d'Andorra, manuscrita en català i llatí el 1748. És la compilació de la història, el govern i els usos i costums d'Andorra, una "recopilació dels privilegis, franquícies, exempcions, usos i consuetuds" com les que hi havia en altres valls i ciutats properes.

El Dr. Fiter hagué de començar des de zero perquè abans no existia cap codi d'aquest tipus, revisant tots els pergamins i documents que es guardaven a la Casa de la Vall en un armari de fusta amb sis panys (ara, Armari de les Set Claus, perquè representa les set parròquies). Segurament és a conseqüència d'aquests treballs que van trobar a Casa Rossell dos pergamins que formarien part del fons de l'Arxiu de les Set Claus. Es tracta del document CR 40529, del 1419/02/11: *Francesc [de Tovià], bisbe d'Urgell, a petició dels prohoms de les valls d'Andorra, legitima l'òrgan del Consell de la Terra, de manera que, anualment, es puguin elegir certes persones que tinguin cura dels afers de les valls. Al mateix temps, i també en resposta a una petició, disposa que cap habitant d'Andorra considerat innocent en judici hagi de pagar al notari o al saig de les valls per raó d'informacions, inquisicions i processos.* I el CR 40532, del 1589/05/07: *Privilegi atorgat pel bisbe d'Urgell, Andreu Capella, pel qual permet al Consell [de la Terra] el nomenament de sis homes (sisena), un per cada parròquia, a fi d'elegir-ne un per exercir el càrrec de batlle durant tres anys.*

Un cop acabada la descripció i la classificació, durant els anys 2016 i

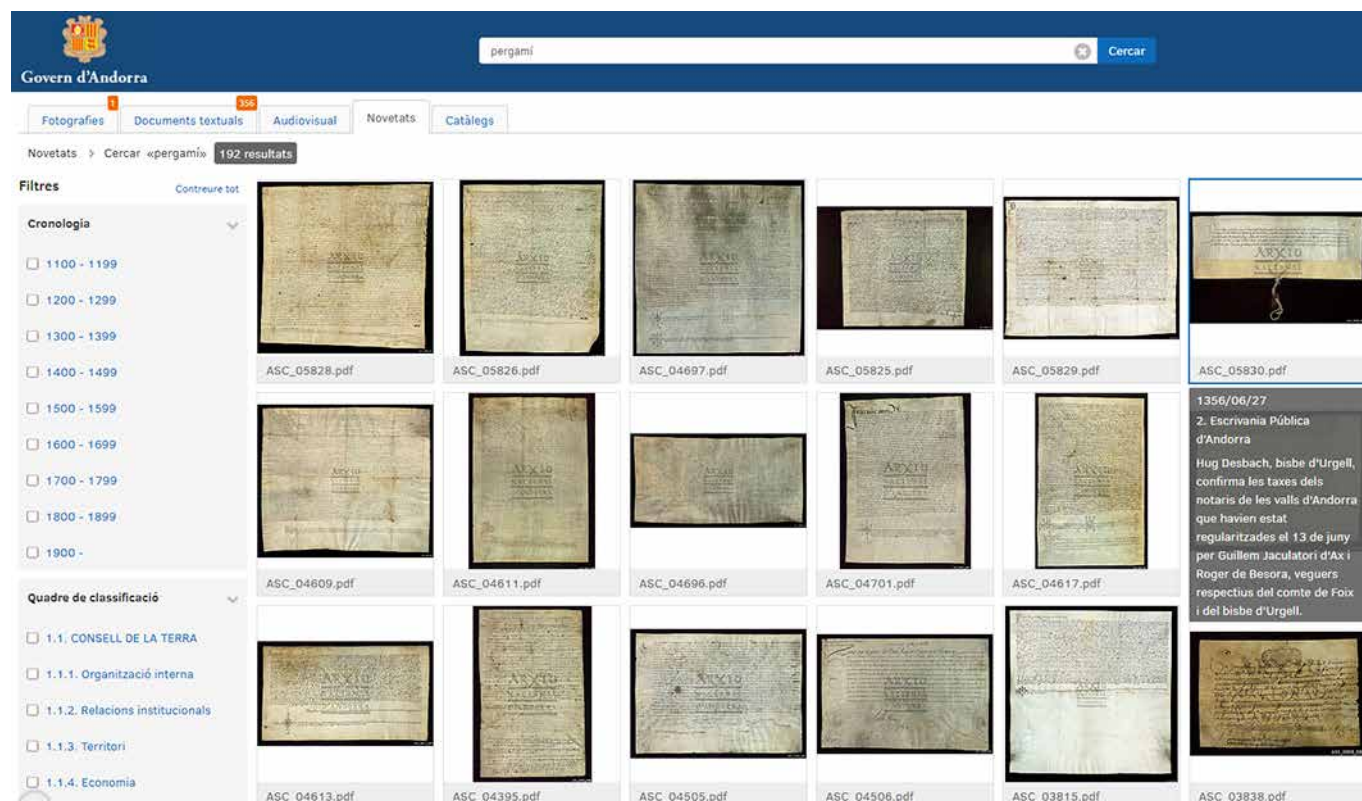
2017 es digitalitza, i així augmenta la documentació patrimonial custodiada a l'Arxiu i accessible als investigadors que

vulguin conèixer més la història familiar
dels Rossell d'Ordino.

A destacar

Inventari i digitalització del fons de l'arxiu de les Set Claus (ASC)

El fons de l'arxiu de les Set Claus va ingressar a l'Arxiu Nacional el 22 de març de 1993, procedent del Consell General i per acord de la Sindicatura. Fins aleshores, la documentació del fons, produïda, rebuda o compilada pel Consell General de les Valls d'Andorra com a resultat de les seves activitats, es trobava custodiada a l'armari de les Set Claus. En aquell moment, es va fer un tractament de restauració de la documentació, que estava força malmesa, un primer inventari i es va microfilmear la totalitat del fons, fet que ha permès consultar la documentació fins avui.

L'any 2017 es van iniciar els treballs per completar el tractament del fons; en aquesta segona actuació, que va concloure a finals de l'any 2019, s'ha creat el quadre de classificació del fons, s'han revisat i arranjat les fitxes descriptives de cada document, s'han introduït en la base de dades de consulta de l'Arxiu per facilitar les cerques, i s'han

numerat la totalitat dels documents.

El fons documental de l'arxiu de les Set Claus està format per 5.859 documents: 194 pergamins i 5.665 en paper, entre els quals hi ha 41 llibres, amb una cronologia que abasta des del segle XIII, principalment –tot i que hi ha un document del segle XII–, fins al segle XX, escrits en diferents llengües (català, castellà, francès i llatí) i de diverses tipologies documentals. La documentació del fons reflecteix la gestió del Consell General com a institució i els diferents temes resultat de l'administració d'un estat, com són la mateixa organització del Consell, les relacions institucionals amb els coprínceps, amb altres organismes com comuns i quarts, l'Església o bé autoritats i institucions dels països veïns, la gestió econòmica del país, la gestió del patrimoni i del territori, l'administració de justícia i la gestió de la població i de l'ordre públic, la sanitat, les comunicacions o l'organització d'eleccions.

Per tant, el fons és una font essencial per a l'estudi de l'economia, la política, la societat i la cultura del país des de l'edat mitjana fins a la primera meitat del segle XX, a més de deixar constància del funcionament de la mateixa institució i de la transformació del Consell en passar d'un òrgan de govern medieval a una administració contemporània. El Consell General, com a òrgan de govern del país, s'ocupava de la gestió interna i de les relacions exteriors; la documentació que es conserva no només reflecteix el passat històric del país, sinó que és testimoni d'excepció dels esdeveniments i dels canvis institucionals en els països veïns.

Durant l'any 2020 s'ha portat a terme la fase final del tractament del fons, la digitalització. En aquest moment, tots els documents que formen el fons són consultables en suport digital des de la sala de consulta a través del catàleg i des del portal web **Arxiu en línia**. La digitalització l'ha portat a

terme la societat Dinser Andorra, SL a les instal·lacions de l'Arxiu Nacional, de manera que la documentació, que és un bé patrimonial d'importància capital, no ha hagut de sortir en cap moment de l'Arxiu, i els treballs han estat

supervisats en tot moment pel nostre personal, tant pel que fa a la qualitat de la digitalització com a les necessitats de conservació i de tractament de la documentació digitalitzada.

Com a culminació d'aquests anys de tractament del fons, el 7 d'octubre del 2020 el fons de l'arxiu de les Set Claus es va declarar bé moble d'interès cultural mitjançant un decret del Govern.

Nous fons ingressats

Com cada any, la Cambra de Notaris (CN) ha fet la transferència dels protocols notariais amb una antiguitat de 100 anys, tal com fixa la Llei del notariat, del 28 de novembre de 1996. A la disposició final tercera s'estableix el següent: "Els protocols amb una antiguitat de més

de 100 anys, considerant el seu valor històric i cultural, són transferits, per a la seva custòdia i conservació a l'Arxiu Històric Nacional. Durant el mes de gener la Cambra de Notaris transfeix a l'Arxiu Històric Nacional, els protocols corresponents."

Aquesta vegada han estat els manuals del 1919 de Josep Picart Vilanova i de Bonaventura Moles Maestre. Amb aquest increment el fons de la Cambra de Notaris ja compta amb 51 protocols.

Col·laboracions

Lara Sánchez, responsable dels arxius de la Justícia

Em dic Lara Sánchez Roo i actualment soc la responsable dels arxius de la Justícia.

Quant a la meua formació acadèmica abans d'arribar a la Seu de la Justícia, soc bibliotecària i documentalista amb especialització en arxivística. També he cursat estudis de secretariat de direcció, un postgrau en llibreria i un postgrau en literatura comparada i crítica cultural.

Respecte a la meua trajectòria professional, he treballat en diferents institucions tant a Espanya com a Andorra que m'han permès agafar experiència en les disciplines que he cursat.

Primerament vaig treballar com a auxiliar de biblioteca a la Biblioteca Pública Municipal de Salou, i mentre feia la carrera, durant els estius, vaig treballar com a bibliotecària a la biblioteca privada de la Fundació Crèdit Andorrà i com a auxiliar de biblioteca a la Biblioestiu de la Biblioteca Comunal de la Massana.

Posteriorment, quan vaig acabar els estudis de biblioteconomia i documentació, vaig treballar com a documentalista al periòdic El País, a Barcelona, i a Ràdio i Televisió d'Andorra. Com a llibretera vaig treballar a la FNAC del Triangle, a Barcelona, i a la FNAC d'Andorra; també a la Llibreria Odessa de Sarrià, de Barcelona, a la Casa del Llibre del passeig de Gràcia i a la Llibreria Vitel·la de l'Escala.

Com a auxiliar d'arxiu, vaig treballar a la Batllia d'Andorra, inventariant i classificant tota la documentació de l'antiga Batllia francesa, i a l'Arxiu Nacional d'Andorra, en el projecte de l'antiga Ràdio Andorra. Finalment, vaig treballar com a tècnica d'arxiu i gestió documental als arxius judicials de la Ciutat de la Justícia de Barcelona i de l'Hospitalet de Llobregat, on em vaig endinsar plenament en la casuística i la problemàtica dels arxius judicials i la particularitat de la seva documentació.

Per exposar breument com estava la situació de l'arxiu de l'Administració de justícia abans de començar a crear el Departament d'Arxius Judicials i el Servei d'Arxiu corresponent, només cal comentar que l'Administració de justícia d'Andorra mai ha tingut un servei d'arxiu com a tal; l'arxiu ha estat considerat més aviat un dipòsit al qual tot el personal tenia accés sense cap mena de control (tret de la custòdia de les claus), i on l'ordenació de la documentació variava al llarg dels anys en períodes

curts segons les decisions de cada oficina. Nogensmenys, és honorable la tasca d'auxiliars, administratius/ives i secretaris/àries en la gestió de l'arxiu per tirar endavant la justícia, sense cap orientació ni especialista al capdavant.

Així doncs, des que vaig entrar a treballar al Consell Superior de la Justícia, les meves tasques són i han estat les següents:

- Crear el Sistema de gestió documental de l'Administració de justícia.
- Crear el Servei d'Arxiu.
- Elaborar polítiques, procediments i protocols de gestió documental (prés-tec, transferència, trasllat, accés, digitalització, eliminació, classificació...) per arribar a homogeneïtzar el sistema d'arxivar i de tractar la documentació.
- Elaborar el quadre de fons i del quadre de classificació.
- Elaborar el Model de gestió documental de l'Administració de justícia, tenint present el Model de gestió documental de l'expedient i del document electrònic del Govern d'Andorra (MGEDe) i el Pla de preservació d'objectes digitals (PDPODA), així com la normativa i la legislació pertinents.
- Elaborar plecs de bases.
- Gestionar i executar els trasllats dels arxius a la nova seu judicial.
- Participar en el grup de treball de la Norma tècnica de l'expedient judicial electrònic.
- Participar en reunions amb el grup de treball de simplificació electrònica sobre la integració de l'Administració judicial electrònica dins de l'Administració electrònica en l'àmbit estatal.
- Dissenyar l'arxiu digital i les polítiques i directrius pertinents en el projecte de la justícia electrònica.
- Dissenyar el mòdul de gestió documental integrant del gestor processal de la justícia Avantius.
- Gestionar préstecs i devolucions,
- Dur a terme l'inventari, la gestió i l'ordenació dels fons.

- Dur a terme l'atenció i la formació als usuaris interns.
- Gestionar l'accés als arxius inactius fora de la jornada laboral (dits «morts» per l'Administració de justícia), fonamentalment batllies de guàrdia i l'arxiu d'inclupats en rebel·lia.
- Elaborar estadístiques d'ús del Servei d'Arxiu.
- Fer la gestió de personal.

Pel que fa als reptes que se'm van plantejar quan vaig començar a treballar com a responsable dels arxius judicials, en destacaria quatre:

- Entendre les diverses formes d'arxivament i ordenació que han establert les instàncies i els òrgans judicials al llarg del temps.
- Fer front des del primer moment, tota sola i amb manca de recursos, a la creació del Sistema de gestió documental i del Servei d'Arxiu.
- La manca de normatives arxivístiques d'àmbit nacional i de legislació sobre els arxius judicials.
- La creació d'un arxiu físic i digital tenint en compte el següent:
 1. El volum documental ingent que hi ha sense cap tractament arxivístic previ.
 2. La manca de reconeixement de l'arxiu en el procés de transformació cap a l'Administració judicial electrònica que es concreta en la Norma tècnica de l'expedient judicial electrònic i la Llei d'accés a l'expedient judicial electrònic.
 3. La no consideració de l'expedient administratiu ni de la documentació produïda pel Consell Superior de la Justícia dins de la Norma tècnica de l'expedient judicial electrònic, l'eina essencial per desenvolupar la justícia electrònica juntament amb la Llei d'accés a l'expedient judicial electrònic.

Finalment, quant al tipus de documentació i la problemàtica a l'hora de treballar-hi, cal mencionar que la documentació que gestionen els arxius judicials és la documentació judicial produïda per les oficines dels diferents òrgans judicials en l'exercici de les seves funcions jurisdiccionals, és a dir:

1. Documentació produïda per les antigues batllies (abans de la Constitució d'Andorra): Batllia francesa i Batllia episcopal, i antic Tribunal Administratiu i Fiscal.
2. Documentació produïda per la Batllia: òrgan de primera instància unificat d'ençà de la Constitució d'Andorra i distribuïda en set batllies de civil, cinc d'instrucció ordinària (abans del 2014 també eren batllies penals), dos d'instrucció especialitzada i dos d'administrativa.
 - Batllia Civil: expedients processals que es deriven de la tramitació dels procediments civils ordinaris i especials: ordinari, abreuïat, ordre judicial, mínima quantia, jurisdicció voluntària, dipòsits, fallides, comissions rogatòries, etc.
 - Batllia Penal: ordenances penals, contravencions penals i delictes menors.
 - Batllia d'Instrucció: diligències indeterminades, diligències prèvies, comissions rogatòries.
 - Batllia Administrativa: contenciosos amb la Seguretat Social i demandes provinents de la Policia, les administracions comunals i l'Administració central.
 - Recopilacions de sentències i autes.
3. Documentació produïda pel Tribunal de Corts: òrgan de primera instància en la resolució dels delictes majors i, d'ençà del 2014, també dels delictes menors, i òrgan de segona instància en la resolució de recursos interposats contra les resolucions dels batlles d'instrucció.

- Sumaris (delictes majors, delictes menors).
 - Rebels.
 - Recopilacions de sentències i autes.
4. Tribunal Superior de Justícia (sales Civil, Administrativa i Penal); també l'antic Tribunal d'Apel·lacions.
5. Ministeri Fiscal.

Els problemes que em vaig trobar a l'hora de començar a treballar-hi van ser els següents:

1. La disparitat de criteris a l'hora d'arxivar i ordenar la documentació al llarg dels anys en les oficines dels diferents òrgans judicials.
2. La manca de tractament arxivístic i de legislació: tria, eliminació i digitalització.
3. La manca de reenginyeria de processos per optimitzar l'ús de la

documentació en el compliment de les funcions i l'espai d'emmagatzematge tant físic com digital.

4. La manca d'espai i de condicionament (molta volumetria, manquen autoritzacions de les batllies per eliminar i transferir a l'Arxiu Nacional, així com la legislació i les normatives pertinents).
5. La complexitat burocràtica en la tramitació dels expedients judicials i la ineficiència en l'ús de la documentació (sobreproducció de còpies i de material de suport existent en format digital).
6. L'existència de diverses bases de dades de procediments judicials dins d'un mateix òrgan judicial.
7. La coexistència de diferents sistemes d'informació.
8. La resistència al canvi.